

-
о. Дмитро Сенейко

Розчарування, відчай... Двоє частих супутників на нашому життєвому шляху. Коли вони опановують нас, життя і справи здаються немилими, старання й ініціативи – позбавленими сенсу. Ці супутники, яких можна охарактеризувати як зневіра, стукають в наші двері часто і з різних причин. Розчарування і роздратування в людях, друзях-зрадниках, у власних нібито безрезультатних діях, хоч творчих і трудомістких зусиль до них приклали чимало... Сьогодні не тільки громадськість, але й увесь український народ зневірений політичними махінаціями, соціальними експериментами, неправдою з усіх боків... Такі життєві випадки й обставини справді важкі для сприйняття, для врівноваженого мирного реагування на них.

У житті християнина, Божого обранця, над котрим Господь вболіває день і ніч, якого благодатно і життєво підтримує, також трапляється зневіра. Це виглядає дивним, адже віруючий має свою життєву опору й благодатний Об'єкт своїх вічних сподівань – Живого, Всюдиприсутнього, Люблячого до нестями кожен людину Бога. Християнин і водночас зневірений у своєму християнстві... Задумаймося над цим сьогоденним парадоксом у кількох наступних рядках.

Коли реальність життя – гнітюча...

Закоренілий і пророслий сірістю обличчя смуток пронизує зморщене й безрадісне потемніле лице... Неоднозначної глибини штрихи, які можна часто помітити в погляді, поставі й зовнішніх рисах. Дуже багато відчаю... Життєвий негатив, гнітюча й паралізуюча життя випадок можуть на певний термін, а то й на все життя, змінити почуття, характер і настрої. Страждання, родинне нещастя, невиліковні смертоносні хвороби, раптові втрати засобів для існування, тотальна суспільно-державна несправедливість, нещадна хабарницька бюрократія на всіх рівнях... Безвихідь, брак внутрішніх і зовнішніх сил, матеріальних засобів для порятунку, байдужість людей до лиха... До зневіри, здавалось би, один крок, рукою подати...

Вона – не там, де її чекають...

Негативні життєві обставини, важка реальність – не причини нашої життєвого розчарування, відчаю. Агресивні провокатори, але не джерело. Причиною відчаю та зневіри є наш внутрішній спосіб реагування на негативні явища й обставини, те, що стоїть за нашою поставою смутку, відчаю й розчарування, якою намагаємося психологічно захиститися від важкості і неприємності внутрішнього болю. Будь-який негатив завжди коріниться в осерді нашого внутрішнього світу, в наших почуттях.

Реагувати по-іншому...

У подібних життєвих ситуаціях можна поводитися, реагувати по-іншому, коли наші зовнішні важкості й страждання не провокуватимуть нестримний внутрішній біль і розлад. Але це дуже важко... Важче вийти поза межі своєї внутрішньої образи, зневіри як захисту від несприятливих навколишніх умов. Ще важче зняти ярлик вини за такі несприятливі явища в нашому особистому житті чи житті нашої сім'ї-родини з Бога, з інших людей – учасників чи пересічних у нашій життєвій трагічній дорозі. Найважче збагнути власну відповідальність за те, що відбувається, за запущений у певний життєвий момент нами особисто чи кимось із сімейного родоvodu злий гріховний код. Останній протягом часу розвинувся на сприятливій канві внутрішньої гріховної засміченості, видозмінився, набув нових, небачених форм і генетично вразив найслабше

покоління. Чи, можливо, усвідомлюючи все це, бездіяльно чекати, що важкі обставини і речі самі себе вирішать; не боротись внутрішньо і зовнішньо з життям, із нездоровою ситуацією в ньому, із цим суцільним негативним гнітом...

Кардинально важко творчо й відповідально продовжувати жити, бути, підтримувати, радіти, цінувати, бути... християнином, людиною-місцем Божої дії та любові...

Коли зневірюватись нема в чому...

У людському житті від часів перших людей не меншає незрозумілостей. Коли зовні ніщо не провокує нас життєвим нещастям чи суспільними негараздами, ми чомусь подаємо руку нашій старій приятельці-зневірі, з якою приходять її нерозлучні друзі: розчарування, відчай і печаль. Як влучно пише в одному зі своїх листів святитель Миколай Сербський, тіло – здорове, у домі – злагода і благополуччя, а на серці – порожнеча. Гнітить якийсь непереборний і неусвідомлений сум, нудьга. Відвідуємо цікаві куточки країни чи світу, численні місця розваг, але це тільки збільшує смуток. Це тільки ще один крок назустріч зневірі...

Духовний рентген

У таких випадках серце повне тяжкої зневіри – небезпечної хвороби нашого внутрішнього світу, наслідком якої є його завмирання, заціпеніння. Такий сум у середовищі Христової Церкви вважається смертним гріхом, тому що, за словами апостола, є два види суму — смуток заради Бога, який породжує покаєння і богоуподібнення, і печаль душевно-безвихідна, яка викликає смерть нас, внутрішніх.

Сум заради Бога охоплює людину, коли вона помічає чи згадує ті шляхи, якими періодично чи постійно життєве зло вливається в її життя, через покаєння загачує їх і звертається до Бога за невидимою допомогою. Або коли хтось засмучується гріхами ближніх, бачачи, як відпадають вони від віри, від своєї природної безгрішної постави, від свого покликання до щасливої святості. Такий сум Господь перетворює в радість, котру апостол Павло описує так: нас засмучують, а ми завжди радіємо. Це радість від того, що відчуваємо Божу силу й близькість, внутрішню втіху від Господа: «Як згадаю Бога й млію духом» (Пс. 77:5). «Печаль святих подібна до хмар, крізь які сяє сонце втіхи. А твій сум подібний до сонячного затемнення».

Якою є базова причина такого стану? Можливо, багато дрібних гріхів і провин, які вважаємо незначними й не сповідалися і не каюлися за них. Вони, немов павутина, могли облутати наше серце й звили гніздо для цього тяжкого смутку, який демонська сила зловтішно втримує в нас. Варто проаналізувати все своє життя, сповідатися зі всього: «Через Сповідь ти провітриш і очистиш дім своєї душі, і ввійде до нього свіже й здорове повітря від Духа Божого». А далі сміливо берімося за добрі справи. З кожним вдихом і видихом надіймося, що Господь подарує нам ту невимовну радість, яку тільки Він дає і яку ніякий сум, ніяка мука, ніяка демонська сила не можуть затьмарити. Читаймо також Псалтир. Це – книга для скорботних душ, це – книга розради.

Криза нашої віри сьогодні полягає у тому, що ми номінально себе визнаємо християнами, але реально не віримо у присутність Бога у нашому житті, у те, що ми можемо з Ним спілкуватися як із живою особою. Запитаймо себе: «Чи ми реально очікуємо, що Бог дасть те, про що ми просимо?». Своєю зневірою ми сковуємо Господа, Котрий може зробити у нашому житті все, що завгодно. Нам легше триматись певних стереотипів і хочемо все життя збудувати за чіткою раціональною логікою, ніж віддати плин життя невідомості, моніторити його разом із Богом, Котрий готовий знову і знову віддавати своє життя за нас, лиш би ми почувалися щасливими!

Що ж... Мабуть, кожна людина хотіла б, щоб цінували її заради неї самої, а не заради якихось вигод. Міцні особисті стосунки можна закласти тоді, коли нам цікавий інший як Особистість. У спілкуванні цінне саме спілкування, а не бонуси, що отримуються в результаті. Так само і в християнстві цінне саме спілкування з Богом, а не споживані нами Його блага.

- о. Дмитро Синейко Коли християнин зневірюється...//СЛОВО № 3 (55) 2013, с.2-4